

Списанието, което всеки ученик трябва да има!

Zapiski.info

...спокойствие за всеки ученик ...

Брой 5
Януари 2007

Науката лингвистика

Психология на личността

Мотивацията - нужна?

Моята молитва - есе

Разкази

Езиковата култура

Уроците на Еонве

+ sudoku и вицове

и още много, много ...

<http://spisanie.zapiski.info/>

РАЗПРОСТРАНЯВА СЕ БЕЗПЛАТНО!

Драги читатели,

Честита нова година и честито приемане на България в голямото европейско семейство на Европейския съюз. Мога да ви пожелаая само здраве и щастие, защото съм сигурен, че можете да постигнете всичко останало сами, стига да пожелаете.

Да се надяваме, че като граждани на обединена Европа, ние ще станем по-добри, по-съобразителни и по-способни личности. Нека покажем на другите нации, че сме достойни да бъдем членове на Европейския съюз! Не само, че няма да ги разочароваме, но и ще им покажем пътя напред...за едно по-добро и общо европейски бъдеще!

Този, първи брой за 2007-ма година, е отново изпълнен с интересни материали, за които се потрудиха ученици и учители от различни краища на България. Надяваме се да ви харесат и много бихме се радвали да разберем какво е вашето мнение. За препоръки, коментари, предложения, въпроси и други, просто пишете на нашия е-мейл адрес: editor@zapiski.info

А сега, приятни минути с брой 5-ти на сп. „Записки.инфо“!

Мартин Царев
Главен редактор
editor@zapiski.info

Съдържание:

3. Новини

8. Лингвистиката – науката за всички

11. Слято, полуслято и разделно писане

13. Психологически характеристики. Форми на личността.

16. Моята молитва (есе)

18. Мотивацията – нужна ли ни е?

19. Основи на MS-DOS (част 5)

20. Уроците на Еонве (есе)

22. Разкази от американски писатели

24. Смях, Лично творчество, Бисери, Судоку, Забавления

30. Екип на списанието

Искат да се ограничи броят на предметите, по които може да се полага матура

Да се ограничи броят на предметите, между които зрелостниците ще правят избор за полагане на матури, предвиждат приетите на второ четене от парламента промени в Закона за народната просвета.

Държавните зрелостни изпити за придобиване на средно образование са два, като единият от тях е по български език и литература, а вторият ще се определя по избор на ученика от предметите "чужд език", "математика", "физика и астрономия", "биология и здравно образование", "химия и опазване на околната среда", "история и цивилизация", "география и икономика" и "философия", изучавани в часовете за задължителната общообразователна подготовка, предвиждат измененията.

За учениците, които се обучават за придобиване на професионално образование, се предвижда възможност в дипломата за средно образование да се впише средноаритметичната оценка от оценките от положените държавни изпити за придобиване на професионална квалификация.

Варна ще бъде домакин на национална конференция по инициатива на МОН

Морската столица ще бъде домакин на национална конференция под мотото "Училището - желана територия за ученика" по инициатива на Министерството на образованието и науката.

Форумът ще се проведе на 23 февруари тази година. Това съобщи Веселина Иванова, началник на отдел "Образование" към ресорната общинска дирекция. Могат да участват ученици, родители и учители, както и всички, които се вълнуват от училищната общност.

Идеята е в рамките на конференцията да се проведе и дискусия. Надяваме се да се разчупи традиционната форма за провеждане на научни конференции чрез представянето на различни постери.

По време на форума ще стартира и втория етап от представянето на ученическите проекти на тема "Варна - моят дърен и нов град", който тази година ще бъде под мотото "Фестивал на идеите". Новост в тазгодишното издание ще са презентациите, които няма да бъдат само на книжен носител.

13 млн. лева са предвидени за увеличение на учителските заплати

13 млн. лева са средствата, предвидени от МОН за увеличение на учителските заплати, съобщи вицепремиерът и министър на образованието и науката Даниел Вълчев. Вълчев присъства днес на Националната среща на учители от философския цикъл - философия, психология и логика и етика и право.

МОН е подготвило три групи критерии, върху които да се гради диференциацията на учителските заплати от 1 юли, каза Даниел Вълчев, но отказа да коментира критериите. На 16 януари ще се проведе първият отраслов съвет на синдикатите и работодателите в областта на училищното образование.

Средствата са така разчетени, че 50-процентно увеличение на заплатата ще може да получи всеки десети учител или всеки преподавател да

вземе 5% увеличение. Вълчев коментира, че между тези две крайности са възможни всякакви варианти, като синдикатите настояват за по-малък процент увеличение за повече учители.

Просветният министър заяви, че до април трябва да има решение по въпроса, в противен случай от 1 юли няма да има увеличение на учителските заплати.

Българи откриха причината за наследствената атрофия

Български учени са открили причината за наследствената атрофия на периферната мускулна система, обясни на депутати и журналисти в Народното събрание националният консултант по медицинска генетика проф. Иво Кременски.

Първа за генетичното откритие, което може да има епохално значение, съобщи преди три дни по БНТ репортерката Мария Чернева.

Открит е ген с изключително значение в разработването на нови лекарства.

Нашите учени са получили признанието на цялата световна общност заради намерената мутация, която предизвиква неврална мускулна атрофия. Заедно с това, те са установили и нова функция на един от най-фундаменталните ензими в организма, за която никога не е предполагал.

Според репортерката на БНТ най-големите биотехнологични компании в света вече са силно заинтригувани от откритието. То ще им помогне да разработят нови лекарства.

Работата е започнала преди седем години, когато учени решили да изследват две фамилии от Лом, в които се среща прогресивна невропатия.

“Слабост в стъпалата е това, от което се оплакват, започват да шляпат при ходене, изтъняват мускулите при стъпалата и подбедрицата”, разказа за БНТ неврологът д-р Веселина Гергелчева.

После учените установяват, че изследваната невропатия е една от най-често срещаните в България, засегнала е стотици семейства.

“Трябваше да се върнем 200 години назад, да изследваме църковни архиви, за да можем да свържем тези родословия. От друга страна тези родове, които не знаеха нищо един за друг ги свързахме и те разбраха от нас своята история”, каза проф. Ивайло Търнев.

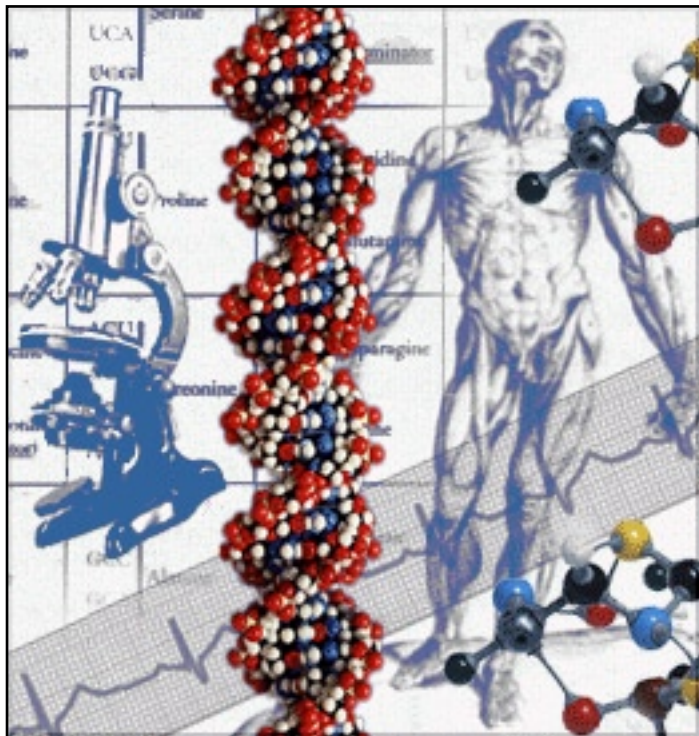
Събрали огромно количество генетичен материал, изследователите най-накрая в лабораторията откриват причината за заболяването - една единична мутация.

Албена Йорданова, генетик: “Нашият ген, който открихме, се намира върху най-голямата човешка хромозома”.

Следващата изненада била, че откритият ген отговаря за един от най-важните в организма ензими - ключов в синтеза на всички белтъци.

“Винаги там, където клетката образува нервно разклонение, там където ще тръгне да се създава аксон, този белтък е натрупан, което означава, че е важен за растежа и развитието на нервната система”, допълва Албена Йорданова.

“Оттук идва и интересът, че най-вероятно ще се открие място за въздействие на лекарства или нови лекарства на базата на този открит ензим. Не само при нервно-мускулни заболявания, те са около 120, но и за много наследствени болести, които са над 17-18 хиляди”, пояснява проф. Кременски.

Сега учените продължават да търсят гените на атеросклерозата, рака и астмата.

Днес проф. Кременски обясни, че открият ген, от когото зависи производството на белтък, е с необичайни функции. Модификацията на този ген може да излекува редица заболявания, свързани с периферната нервна система. Увреждането може да причини парализа и тежка инвалидизация.

Заболяването започва бавно и прогресиращо от нервите на краката, като особеностите могат да се забележат в походката на човека, губи се усещането за допир и топлина. Атрофията се разпростира и по ръцете, накрая обхваща цялото тяло.

Жените са по-леко засегнати от тази болест, при тях заболяването може да се прояви 15 години по-късно за разлика от мъжете, обясни проф. Кременски..

Най-малките пациенти на българския екип са на 7 години, а най-възрастните - на 50. Приблизително един на 6000 души страда от това заболяване.

Осем от 13-те учени в международния екип са българи. Проектът е осъществен с помощта на Фонда за научни изследвания към Министерството на образованието и науката, както и Фонда за изследвания към Медицинския университет в София. Финансова подкрепа е получена и от американски университет. 34 хиляди долара са получени само от Асоциацията по мускулна атрофия. Тепърва ще се търси лекарство за болестта.

България е една от първите страни в Европа с ясна политика по отношение на профилактиката на наследствените болести, коментира проф. Кременски. Той допълни, че три закона защитават пациента - Закона за здравето, Закона за защита от дискриминация и Закона за защита на личните данни. Страната ни може да се превърне в център на Балканите по диагностика и профилактика на наследствените генетични заболявания.

Екипът е спечелил проект, който да открие причините за наследствена херинова зависимост, както и алкохолна и тютюнева зависимост.

Изпълнителният мениджър на Центъра по молекулярна медицина Радка Кънева обясни, че ще се търсят причините за маниакално-депресивната психоза.

Българските учени са амбицирани да изследват и генетичните зависимости при онкологичните заболявания, и по-конкретно за рака на дебелото черво, на гърдата и на простатата. Те също се причинявали от дефекти в редица гени. Това не означава, че онкологичното заболяване ще се развие задължително. Понякога влияние оказва и начинът на живот, стресът, начинът на хранене и околната среда.

Една амбициозна задача сме си поставили за тази година - да направим изследвания на здрави и болни хора, с които да се определи дозата и изборът на определено лекарство за дадена болест на всеки конкретен човек, обясни проф. Кременски. Така за 100 лева човек ще може да си направи генотипно изследване, което да показва за всеки тип лекарство каква доза да приема, за да оздравее по-бързо.

Френската космическа агенция пуска в интернет своя архив за НЛО

Френският Национален център за космически изследвания ще публикува в интернет архива си за случаи, когато са наблюдавани НЛО и други необясними явления, съобщи Ройтерс. Имената на хората, които са съобщили за тях, ще бъдат запазени в тайна, за да бъдат предпазени от досадни любопитни.

Базата данни, която съдържа около 6000 съобщения за 1600 случая, ще бъде публикувана най-късно до средата на февруари. Най-вероятно достъпът до нея ще е през сайта www.snes.fr.

Жак Арно от Национален център за космически изследвания каза, че архивът е събиран 30 години. Целта е била случаите да бъдат изучени. Съобщенията и описанията са подадени от случайни свидетели и пилоти на самолети.

Родители и учители не знаят какво се случва с младежите извън семейството

Психолозите, родителите и учителите не знаят какво се случва с младите хора при техните взаимоотношения извън рамките на семейството и училището.

Това заяви психологът Иван Игов и допълни, че реално агресията в училище преди 16 години и сега не се е променила, а са нараснали нерешените конфликти.

Най-разпространеният начин за решаването им е напускането на мястото на конфликта, твърди Игов, сравнявайки изследвания сред учениците, направени през 1988 г. и днес. Той добави, че преговорите като начин за справяне с конфликтните ситуации намаляват, а за сметка на това значително се увеличават директните конфронтации.

Според Игов много често конфликтите се задълбочават и стават хронични, а в мнозинството си учениците не знаят как да се справят с тези конфликти и училището не ги учи на това. Игов смята, че взимането на силови мерки от страна на институциите показва безпомощност и поиска увеличаване броя на училищните психолози.

Днес бе представен и проектът за младежка служба за онлайн консултиране E-Friends. Тя е създадена с помощта на Фонда за населението на ООН UNPHRA и Фонда за борба със СПИН UNAIDS и цели подобряване на сексуалното и репродуктивното здраве на младите хора. Консултанти са млади психолози доброволци под супервизията на техни преподаватели.

**3 годишната Дарина се нуждае
СПЕШНО ОТ ПОМОЩТА НИ**

Това е Дарина - до неотдавна тя беше просто усмихнато 3-годишно дете като всички останали деца по света. Преди няколко седмици семейството на Дарина научи страшната новина, че детето страда от неподозирана и ужасна болест - левкемия. (Подробности за заболяването можете да прочетете в писмото на сестра ѝ - Лора - както и от документите в галерията).

Заболяването е от много рядка форма и единственият шанс да се спаси живота на Дарина е трансплантация на костен мозък от донор. Операцията, освен тежка е и изключително скъпа. Приблизителната сума е около 300 000 евро и семейството ѝ е принудено да се обърне за помощ към всички вас - непознати хора, които споделят болката им и биха помогнали за спасяването на живота на тяхното малко съкровище.

Нека да върнем усмивката на нейното детско лице, както и вярата на семейството ѝ, че на този свят все още има хора, за които чуждата мъка и болка не са чак толкова чужди!

ПОДАРЕТЕ НАДЕЖДА НА ДАРИНА! ДАРЕТЕ СЕГА!

изпратете SMS на номер 1365 за М-Тел, vivatel и Глобул

С всеки SMS дарявате 1 лев на дете в беда. Без такса за дарителя.

Лингвистиката – науката за всички

Таня Николова (Димитровград)

Ще започнем с въпроса: „Какво е лингвистика?“

Лингвистиката е наука, с която си служим всеки ден. Тя изучава явленията в езика и е максимално полезна наука, чрез която да се предава информация. Класическата лингвистика се занимава с родствените отношения между езиците. Друго нещо, с което си служи лингвистиката е разработката на изкуствен интелект. Това още се нарича компютърна лингвистика, която цели да се направи точен превод на даден език посредством машинен превод (единици и нули). Описателната лингвистика е свързана с граматиката – съществителни

и прилагателни имена, глаголи, времена, синтаксис. Има и психо-лингвистика. Предмет на нейното изучаване е влиянието на езика, с който си служи човек върху начина му на мислене. Друг клон на лингвистиката е социо-лингвистиката. В общи линии лингвистиката е наука, която изучава логиката на човешката реч и човешката мисъл, опитва се да я класифицира и съответно – възпроизведе.

Михаил Минков, 12 клас и Павел Софрониев, 11 клас от МГ Варна са едни от най-изявените ученици в България по лингвистика. И двамата започват да се занимават с

лингвистика като са били в 10 клас. Михаил е участвал във Всерусийската олимпиада по лингвистика през 2005 г., а през 2006г. заедно с Павел и на Международна олимпиада по лингвистика през в Естония. Момчетата разкриха интересни неща около любовта си към науката и развитието ѝ в страната.

Какво провокира вниманието ти, за да започнеш да се занимаваш с лингвистика?

Михаил: Първият път като се класирах на национална олимпиада няха големи знания. Там се запознах с много готини хора от цяла България.

Българските участници в школата по лингвистика

Прииска ми се опитам да стигна и до подборен кръг. Стана ми много интересно и даже не мога да разбера как на някого може да не му е интересно, ама това май е "професионално" изкривяване :)

В какво се изразява подготовката ти за състезание?

Павел: По принцип не ти трябва кой знае колко подготовка. Трябва да знаеш какво е съществително прилагателно и т.н. Не се изискват кой знае какви познания т.е., за да ходиш на състезания по лингвистика не ти трябва теория, а мислене, с което да правиш логически връзки. Състезанието не е като по физика, където, ако не знаеш как протича даден процес не можеш да решиш задачата. При математиката е същото, ако не знаеш теоремите. За по-неточните науки да не говорим. Задачите по лингвистика имат приложение, за да развият логиката.

Ти си участвал в много състезания, от които са определяли първенците за международните олимпиади. Колко са участниците на подборните кръгове?

Михаил: Като се вземат определена тежест резултатите от Зимните математически състезания и Националната олимпиада, първите 12 човека отиват на подбор за международната олимпиада (като, ако не успеят, евентуално могат да отидат на всерусийската олимпиада по лингвистика), а след тях се вземат още 13, които имат шанс да отидат само на всерусийската. Идеята да се вземат повече хора е да може да се подготвят и бъдещи състезатели, които да продължат святото дело (хехе) и след като завършат сегашните национали.

Как протече Международната олимпиада по лингвистика тази година?

Павел: Международната олимпиада тази година се про-

веде в Естония. От България взехме участие 7 души. Преди нея имаше Интернационално лятно училище по лингвистика или иначе казано това беше подборният кръг на петербургския отбор. На него участваха и други ученици от България. Другите отбори, които бяха поканени бяха Русия (Москва), Полша и Естония. Лагер-школата се провеждаше в Усть-Нарва, село до границата с Русия. След като завърши с участниците в международната олимпиада отидохме в Тарту, вторият по големина град в Естония. Ще се задоволя да кажа, че целият български отбор се държа изключително сериозно на самата олимпиада на индивидуалното, както и на отборното състезание. В крайна сметка можем да се похвалим с една страхотна снимка, на която държим грамоти и медали за кажи-речи всичко, включително най-добри ръководители на отбора.

Стигнал ли си до някакво заключение след толкова състезания и олимпиади?

Михаил: Да. Няма за какво да се изнервяш, когато ти предстои нещо важно. Познавам много хора, които тотално се панират. Това определено не е начинът. Не можеш да кажеш "после ще съм спокоен, после ще съм щастлив, сега трябва да дам всичко от себе си" и то да стане от само себе си. Във всеки един момент това си е твоят живот и ако му се нервиш, най-много по-зле да стане.

Забелязва ли се някакво развитие на лингвистиката през последните години в България?

Павел: Популярността на лингвистиката е доста голяма. Даже си мисля, че е по-голяма от тази на математиката, защото забелязвам, че на олимпиадата по лингвистика на първи кръг се явяват повече хора. Варна е единственият град, който има две школи по лингвистика.

Може ли според теб някой да се подготвя сам за олимпиадите, ако няма учител или някого, който да го насочва?

Михаил: Надявам се в скоро време да може. Ако наистина се старее, възможно е човек да научи каквото си иска само, че все от някъде ще трябва да вземе задачи за подготовка.

С какво ти помага лингвистиката в живота?

Михаил: Основното, което получаваш като се занимаваш с лингвистика (и с наука по принцип) е уменията да мислиш. В смисъл, всеки може да мисли, както всеки може да бяга. Обаче едно е да бягаш 600 метра за норматив, друго е да бягаш маратон :-)

Михаил Минков бе така добър и да покаже как се решава една от задачите за 8ми клас на Всерусийската олимпиада по лингвистика. Ето я и нея:

Задача

При разговор на човек му се налага да споменава себе си и събеседника си. На български наричаме себе си винаги аз, а събеседника си – или ти, или Вие според случая. На японски и за говорещия, и за слушащия се използват различни думи, зависи кой говори и с кого.

Учителят Судзуки, като разговаря с различни хора се позовава на себе си и на тях по следния начин (вижте таблица 1 на другата страница).

Подзадача 1. Запълнете пропуските.

Подзадача 2. Думата омае обикновено се превежда на български просто като «ти». Опишете значението ѝ по-точно.

Подзадача 3. Преведетена български останалите японски думи от задачата.

Подзадача 4. Като говори с жена си, учителят Судзуки може да употреби за нея и ду-

мата ока:сан. Обяснете защо. Как нарича той себе си в такъв случай?

Забележка: Двоеточието след гласна означава дължина.

Решение:

За обръщение към висшестоящ/старши член на обществото/семейството за се използва уважителна форма ("-сан") към съответната титла. Изключение прави обръщението към учител, когато просто се казва "учителю" ("сенсей"). Впрочем, "чо:" в свободен превод означава ръководител.

Когато говорим за себе си използваме "ватакуши", а пред старши член на семейството - "боку" (и двете означават "аз", но едното е неофициална форма и се смята за неучтиво да се използва в разговор с уважаван/непознат човек).

При обръщение към човек от по-ниска социална каста или към по-млад роднина се използва "омае", което означава "ти" без да бъде някаква уважителна форма.

А когато става дума за говорителя се използва неговата титла (на говорителя). Например "Аз, чичо ти", когато се говори за племенник, "Аз, твоят учител", когато става дума за ученик. Разбира се, това не винаги е така, но в задачата говорителят е учител :)

Забележка: За да говори за себе си в разговор с както с по-малък брат, така и с по-малка сестра, учителят Судзуки трябва да използва "ни:-сан" ("Аз, твоят батко"). То си е очевидно, ама все пак.

Таблица 1

събеседник	дума за себе си	дума за него
директорът на училището		ко:чо:-сан
ученик	сенсей	омае
бивш учител	ватакуши	сенсей
баща	боку	ото:-сан
майка	боку	ока:-сан
по-голям брат		ни:-сан
по-малък брат		
по-голяма сестра	боку	не:-сан
по-малка сестра	ни:-сан	омае
жена	боку	омае
син	ото:-сан	
чичо		
племенник	оджи-сан	омае
кметът	ватакуши	шичо:-сан

Таблица 2

събеседник	дума за себе си	дума за него
директорът на училището	ватакуши	ко:чо:-сан
ученик	сенсей	омае
бивш учител	ватакуши	сенсей
баща	боку	ото:-сан
майка	боку	ока:-сан
по-голям брат	боку	ни:-сан
по-малък брат	ни:-сан	омае
по-голяма сестра	боку	не:-сан
по-малка сестра	ни:-сан	омае
жена	боку	омае
син	ото:-сан	омае
чичо	боку	оджи-сан
племенник	оджи-сан	омае
кметът	ватакуши	шичо:-сан

Българските участници в олимпиадата по лингвистика

Слято, полуслято и разделно писане

Рени Григорова (Кюстендил)

Уважаеми читатели на сп. Записки.инфо,
Мнозинството от вас са потенциални кандидатстуденти. Неусетно ще се изтърколят дните и седмиците на учебната година. Ще настъпи горещото кандидатстудентско лято. Настоящата поредица, която започвам от днес, е предназначена да подпомогне подготовката ви за него. Тя има за цел да послужи на кандидатстудентите при самостоятелната им подготовка за изпита по български език, но може да бъде полезна и на всички, които искат да проверят познанията си по правопис и пунктуация.

В големите държавни български университети – Пловдивски университет “П.Хиландарски”, Великотърновски университет “Св.св.Кирил и Методий”, Югозападен университет “Н.Рилски”-Благоевград, НСА-София, както и в Бургаския свободен университет изпитът по български език съдържа следните основни типове задачи:

- проверка на уменията, които сме си изградили за преодоляване правописните трудности в съвременния български език;

- втората задача оценява правописните навици, но вече от граматична гледна точка;

- третата задача е пунктуационна;

- четвъртата задача се състои в написване на есе по зададена тема;

Правилата, които ще изложя пред вас, ще ви помогнат да се справите с предизвикателствата на българската пунктуация и правопис.

Ще разположа консултативните си текстове в следния порядък:

1. Слято, полуслято и разделно писане.

2. Основни пунктуационни правила в българския език

3. Редактиране на текст.

4. Няколко прости правила за написване на есе в изпитна ситуация.

Искрено се надявам, че ще бъде полезна и на всички, които работят за усъвършенстване на езиковата си култура!

И така, да започваме.

I. Членувай изразът, ако членът е след първата част – пиши разделно.

къща музей, мач реванш

II. Ако членът е след II-та част пиши полуслято с малко тире, ако II-та част пояснява първата.

вагон-ресторантът, кандидат-студентът, заместник-директорът, но вагонресторантски, кандидатстудентски, заместникдиректорски

III. Пиши слято изрази, в които I-та част пояснява II-та.

болногледач, млекоцентрала, второкурсник, лъжесвидетел, местоположение.

Имена на празници и градове се пишат слято

Ботевград, Великден, Гергьовден, двуокис, тригодишна, 5-годишен, 20-годишен, 5-годишна, тридесет и пет годишна, сноуборд, айскафе, тонрежисьор, фотостудио.

Когато цели думи се употребяват отделно:

дробсърма, фитнес център, соло изпълнение, допинг контрол, рали маратон

(пишат се разделно, защото съставките им се употребяват и като самостоятелни думи)

автопилот, химиотерапия, мотоклуб, видеоклип, афроамериканец, геополитика

(същ., чиято подчинена основа е съкратено пр. също се пише слято)

полиграфия

Сложни същ., които първата част е гл. форма в пов. накл:

Стърчиопашка, Лайкучка,
Препъникамък, Прескочикобила,
Лапнишаран...

ПРИЛАГАТЕЛНИ ИМЕНА

Когато при прил. имена, в които подчинената основа е наречие, свързано с гл. основа с подчинителна връзка или гласна:

тъмночервен, бледосин,
изумруденозелен,
правопропорционален...

Сложни пр. образувани чрез наставка от сл. съществителни:

военнопленнически, риболовен,
вагонресторантски...

Великотърновски, Горнооряховски,
Черноморски, Байганьовски,
Кралимарковски, Вазовски...

НО: когато пр. завършва на "оф" и "еф" се пишат с тире:

Иван-Вазови, Христовотеви
властимаш, испаноговорещ, правоимаш,
бързодействащ, безследноизчезнал

НАРЕЧИЯ

Слято се пишат от предлог + наречие:

отгоре, надясно, нагоре, откъде, отляво,
отдясно, накриво, навън, навътре...

Разделно се пишат като израза, вкл. в изрази:

от горе до долу, от къде на къде...

Слято се пишат от предлог + същ. име:

(не може да се променя граматически, или няма собст. ударение)
наздраве, навреме, накуп, налице,
насила, подръка, поначало, насън, наум,
начело, магласа, вследствие...
вкупом, вкъщи, насъне, встрани...

СЪЮЗИ И ПРЕДЛОЗИ

открай, докрай,
сарми,
поет модернист, помощник-фармацевт,
началник-влак, художник авангардист

по човек, по юнак, по харесвам, по към мен, по неоткрито

ЧАСТИЦАТА НЕ

+ глагол с причастие
+ прилагателно име

Той не завършил гимназия.
Бащата не позволил да излязат.
(като прилагателно):

Недошлият студент
неискащият, неможещ, незнаещ, непитащ
недопята, неизорана
не питайки, не знаейки, не нарушавайки,
(деепричстие)

Очаквайте следващата статия от поредицата в следващия брой...

Zapiski.info

Психологически характеристики. Форми на личността

Дани Кондова (Смолян)

КВАДРАТ

Вие сте неуморим труженик. Трудолюбие, усърдието, потребността да довеждате до край започнатото дело, упоритостта – това са основните качества на истинските Квадрати. Издръжливостта, търпението и методичността обикновено правят Квадрата първокласен специалист в областта му. За това способства и неутолимата му жажда за информация.

Всички сведения, с които разполагат, са систематизирани и подредени. Квадратът е способен да ви даде необходимата информация моментално. Затова Квадратите заслужено се славят като ерудити, най-малко в своята област. Ако сте избрали Квадрата, който е линейна фигура, то най-вероятно вие се отнасяте към онези, които мислят с лявото полукълбо, т.е. към онези, които преработват данните в последователен формат: а-б-в-г...

Квадратите по-скоро „изчисляват резултата“, отколкото се досещат за него. Те са изключително внимателни към детайли, подробности. Обичат веднъж завинаги създадения ред. Техният идеал е планираният, предсказуемият живот и затова не им е по сърце промяната в привичния ход на събитията. Квадратите постоянно въвеждат ред, организират хората и нещата около себе си. Всички тези качества са предпоставка за това Квадратите да бъдат добри специалисти като техници, отлични администратори, но рядко да бъдат добри мениджъри.

Прекаленото пристрастие към детайлите, потребността от уточняваща информация за вземането на решения ги ли-

шава от оперативност. Акуратността, спазването на правилата и т.н. при тях могат да се развият до парализираща дейност им крайност.

Освен това рационалността, емоционалната сухост, консерватизъм в оценките пречат на Квадратите бързо да установяват контакти с различни хора. Те действат неефективно в аморфна ситуация.

ТРИЪГЪЛНИК

Тази форма символизира лидерство и много Триъгълници усещат в това своето предназначение. Най-характерната особеност на истинския Триъгълник е способността да се концентрира върху главната цел. Те са енергични, силни личности. Често предпочитат зеления цвят и рисуват елха, когато ги помолят да нарисуват дърво.

Триъгълниците, както и

техните родственици – Квадратите, се отнасят към линейните форми и като тенденция също се отнасят към онези, които мислят с лявото полукълбо – способни са задълбочено и бързо да анализират ситуации. Противно на Квадратите, които се ориентират към детайлите, Триъгълниците се съсредоточават върху главното, върху същината на проблема.

Силната им прагматична ориентация направлява мислителния им анализ и го ограничава чрез търсене на ефективното за решаване на проблема в дадените условия.

Триъгълникът е много уверен човек, който иска да бъде прав във всичко! Потребността да бъде прав и потребността да контролира нещата, да решава не само за себе си, но и по възможност за другите прави от Триъгълника личност, която постоянно си съперничи, конкурира се с другите. Триъгълниците много трудно признават грешките си. Може да се каже, че те виждат онова, което искат да видят, не обичат да променят решенията си, често са категорични, не приемат възражения.

За щастие (тяхно и на околните) Триъгълниците бързо и успешно се учат (попиват полезната информация като гъба) – наистина само онова, което съответства на прагматичната им ориентация, способства (от тяхна гледна точка) за постигане на главната цел. Триъгълниците са честолюбиви.

Ако за Квадрата постигането на най-високо качество на изпълняваната работа е въпрос за чест, то Триъгълникът се стреми да достигне високо

положение, да придобие висок статус, иначе казано – да направи кариера.

Триъгълниците са отлични мениджъри. Главното отрицателно качество на „триъгълната“ личност е силният егоцентризъм, насочеността към себе си. По пътя към върховете на властта те не проявяват особена принципност по отношение на моралните норми. Заставят всичко и всички да се въртят около тях. Може би без тях животът би загубил своята острота.

ПРАВОЪГЪЛНИК

Тази фигура символизира състоянието на преход и промени. Това е временна форма на личността, която могат да „носят“ останалите четири сравнително устойчиви фигури през определени периоди от живота. Това са хора, недовлетворени от начина на

живот, който водят в момента, и затова са заети в търсене на по-добър.

Причините за „правоъгълното“ състояние могат да бъдат най-различни, но едно ги обединява – значимостта на промените за определен човек. Основно психическо състояние на Правоъгълника е повече или по-малко осъзнаваното състояние на обърканост, неориентираност в проблемите и неопределеност по отношение на себе си в даден момент.

Най-характерните черти на Правоъгълниците са непоследователност и непредсказуемост на постъпките през преходния период. Те по правило имат ниска самооценка. Стремят се да станат по-добри в нещо, търсят нови методи, работи, стилове на живот.

Бързите, резките и непредсказуеми промени в поведението на Правоъгълника

обикновено смущават и карат хората да са нащрек, тъй че те съзнателно могат да започнат да избягват контакти с „човека без опора“. Общуването с други хора е просто необходимо за Правоъгълниците и това е още един сложен проблем за преходния период.

Но те притежават и позитивни качества, привличащи към тях вниманието на околните: любознателност, жив интерес към всичко ставащо около тях и ... смелост! В даден период те са открити за нови идеи, ценности, начини на мислене и на живот, лесно усвояват всичко ново. Вярно, обратната страна на всичко това пък са прекалената доверчивост, внушаемост. Затова Правоъгълниците могат лесно да бъдат манипулирани.

„Правоъгълността“ е само един период. Той ще отmine!

КРЪГ

Кръгът е митологичен символ на хармонията. Този, който уверено го избира, искрено е заинтересован преди всичко от добрите междуличностни отношения. Най-висша ценност за Кръга са хората.

Кръгът е най-доброжелателната от петте форми. Най-често той именно е оня фактор, който сплотява и работническия колектив, и семейството, т.е. стабилизира групата. Кръговете са най-донрите комуникатори преди всичко затова, защото са най-добрите слушатели. Те притежават висока чувствителност и развита емпатия – способност да съпреживяват.

Кръговете великолепно „разчитат“ хората и са способни за минути да разпознаят лицемера, измамника. Кръговете милеят за своя колектив и са популярни сред колегите си. Но като правило те са слаби мениджъри и ръководители в сферата на бизнеса, защото са обърнати по-скоро към хората, отколкото към работата. Опитвайки се да запазят мира, понякога те избягват да заемат „твърда“ позиция и да вземат непопулярни решения.

За Кръговете няма нищо по-тежко от това да влизат в междуличностни конфликти. Те се стремят да ги избягват на всяка цена. Понякога в ущърб на работата. Въобще не се отличават с решителност и често не могат да се представят по подобаващ начин. По правило Триъгълниците често надделяват над тях. Но Кръговете не се безпокоят твърде за това в чий ръце е властта.

В едно нещо те проявяват завидна твърдост – ако работата се отнася до въпроси, свързани с морала или с нарушаване на справедливостта.

Кръгът е нелинейна фигура и онези, които уверено се идентифицират с него, по-ско-

ро се отнасят към онези, които мислят с дясното полукълбо. Този тип мислене е по-образно, интуитивно, емоционално украсено, по-скоро интегративно, отколкото анализиращо. Затова преработката на информацията при Кръговете се осъществява не в последователен формат, а по-скоро мозаично, с прекъсване и пропуски на отделни звена. Но това не означава, че те са скарани с логиката. Просто при тях формализмът няма приоритет при решаването на житейските проблеми.

Главните черти в тяхното мислене са ориентацията към субективните фактори на проблема (ценности, оценки, чувства и т.н.) и стремежът да се намери общото даже в противоположни гледни точки. Може да се каже, че Кръгът е роден психолог. Често обаче той е слаб организатор – не му достигат мисловните навици на неговите „линейни братя“ – Триъгълника и Квадрата.

ЗИГЗАГ

Тази фигура символизира креативност, творчество, дори само заради това, че е най-уникалната и единствена разгъната от всичките пет. Ако вие твърдо сте избрали Зигзага за основна форма, то по-скоро сте представител на мислещите с дясното полукълбо, другоимислещ.

За вас, както и за вашия най-близък родственик – Кръга, само че в още по-голяма степен, са присъщи образността, интуитивността, интегративността, мозаичността.

Строгата, последователна дедукция не е във ваш стил. Мисълта на Зигзага прави отчаяни скокове от „а“ до „я“, затова за много от хората с друг тип мислене е трудно да разберат Зигзагите.

Мисленето с дясното полукълбо не се спира на детайлите, затова то, опростявайки в известна степен картината на

света, позволява да се строят цялостни, хармонични концепции и образи, да се забележи красотата. Зигзагите обикновено имат развито чувство за естетичното.

Доминираш стил на мислене при Зигзагите най-често е синтетичният. За разлика от Кръговете те изобщо не се интересуват от консенсуса и постигат синтез не по пътя на отстъпките, а напротив – чрез изостряне конфликта на идеи и построяване на нова концепция, в която този конфликт получава своето решение. При това, използвайки природното си остроумие, Зигзагите могат да бъдат твърде язвителни, „отваряйки очите“ на другите.

Те просто не могат да се трудят в добре структурирани ситуации. Дразнят ги ясните вертикални и хоризонтални връзки, строго фиксираните задължения и постоянните начини на работа. В работата си те изискват независимост от другите и високо ниво на стимулиране на работното място. Тогава Зигзагът живва и започва да изпълнява постоянното си предназначение – да генерира нови идеи и методи на работа.

Зигзагите са идеалисти, това е причината те да притежават такива черти като непрактичност, наивност.

Зигзагът е най-възбудим от петте фигури. Несдържани, много експресивни – нещо, което заедно с тяхната ексцентричност често им пречи да прилагат идеите си в живота. Освен това те не са много силни в разработването на конкретни детайли и не са особено настойчиви в довеждането на работата докрай (тъй като с изгубването на чертите на новото се губи и интересът към идеята).

Zapiski.info

Моята молитва: „Вдъхни всекиму, о, боже, Любов жива за свобода...”

Петър Славчев (Смолян)

Дядо Господи,

Искам да Ти благодаря и да те помоля за нещо! Помниш ли ме? Преди време Те помолих за нещо. Онази тъмна, мрачна вечер, когато бях сам. Чувствах се предаден, отвратен, само сенки на стари спомени се гонеха в душата ми. Плачеше ми се, но бях твърде огорчен и слаб – нямах сили дори и за това. Мисълта за случилото се караше празнината в сърцето ми да става още по-голяма...

И тогава се обърнах към Теб! Отчаяно исках да ми помогнеш. Надявах се, че както до сега, и този път няма да забравяш за мен, няма да ми обърнеш гръб, защото помнех как всеки път, когато се нуждаех от подкрепа, Ти ми даваше съвет и помощ, рамото, от което имах нужда. Но къде беше тази вечер?! Защо ме беше забравил? Помолих Те за спокойствие, за да мога да заспя, но Ти не ми го даде. Затова стоях и плаках-цала нощ в стаята си. Когато Те помолих да стоплиш ръцете ми Ти не го направи и те останаха сини и треперещи от студ и яд – неусетно се бяха свили в заканителни юмруци срещу „Тях” и това, което ми причиниха. Поисках от теб малко щастие, за да забравя или простя, но Ти беше глух за моята молитва. Болката ми се усили. Почувствах се още по-тъжен, по-сам и ненужен, като употребена вещ. Сякаш те бяха черни дяволи с рога, които си бяха поигрвали с мен, за да доставят удоволствие на Рогатия. Аз бях за тях като стара вече дреха – използвана многократно и после, когато за нищо не става

– превърната в парцал. Безпомощен, ядосан, обезверен, аз се оставих черната дупка в душата ми да изсмуче всички хубави спомени, отнемайки светлината. Защо го допусна?! Вече кух отвътре, блясъкът на живота го нямаше в очите ми, изпълнен с огорчение и болка, реших, че светът е такъв. Отказвах да го повярвам, но страхът ме беше завладял – заключих се на единственото сигурно, според мен, място – в опнзи вакуум на душата ми. Преди да изхвърля ключа, обаче, трябваше да съм сигурен, че никой няма да ме нарани там, затова се постарах да разруша крепостната стена, която бях изградил – изгорих всички мостове и скъсах връзките с хора, на които наистина държах и държа. Исках всичко да свърши, да спре, да не мисля за нищо, да не чувствам нищо, да се превърна в камък, за да се махне болката...

В този момент, когато се бях свил в най-тъмния ъгъл на сърцето си, видях треперещите свити в юмруци ръце. Хората казват: „Дяволът не спи...” или „дяволът си е нямал работа...”. Но явно тогава му е било забавно да довърши започнатото от „Тях”, да удвои всичките мъки от причиненото от „Тях”. А къде беше Ти, защо се беше скрил и отказал от мен? Но просто не

разбихах защо.! Така дяволът безпрепятствено се вмъкна и седна до мен, започна да ми говори... Чувах го като далечен и тих гласец, който се усиливаше все повече с времето и шепнеше, че „Те” трябва да си получат заслуженото. „Те” трябваше да разберат какво ми бяха причинили, а ако не се досещаха сами, трябваше някой да им покаже, да ги накара да се почувстват по същия начин – предадени и унижени. Бях загубил битката – злото беше в мен. Изведнъж престанах да се чувствам сам и изгубен. На мястото на леда сега вътре в мен се появи изпепеляващ пламък на отмъщението. Защо не се появи дори тогава – сигурно си бил зает с нещо по-важно, като да предотвратиш III-та световна война или нещо от сорта? Но вече беше късно... Мислех, че нямам нужда от помощ, но по-важното беше, че нито я търсех, нито пък я исках. Бях доволен, кроейки плана за жадуваната разплата с „Тях”. Ако си се чудел в какво асе превръща човек, изгубил човешкото в себе си, то трябваше да ме

видиш тогава.

Жаждата за отмъщение ми даваше сили, караше ме да се чувствам могъщ, непобедим. Така аз успешно отклонявах всички опити да ми се помогне. Във всеки човек аз разпознавах „Тях“, опитващи се да ми причинят още болка. Планирах къде ще ги ударя, за да ги заболели най-силно.

Но тогава, когато не вярвах, че си там, бях ядосан и на Теб, Ти ми прати своето просветление. Случайност ли беше или съдба, или всичко до тук е било част от Твоя замисъл, но в този момент, се случи нещо невероятно, може би чудо дори. Двата бяха успяли да проникнат в тази строго охраняван затвор, в който се бях самозаточил. Прегърнаха ме, казаха ми, че никога няма да бъда сам. Очаквах да видя укор в очите им, но и двамата излъчваха толкова нежност и топлина, но не изгаряща като при отмъщението, а малка и приятна, навяваща ми спомени, за нещо, в което се бях отказал да вярвам – истинското приятелство! Помогнаха ми да се изправа.

Благодаря Ти, че ми ги

изпрати! Благодаря Ти, че успяха да ми покажат пътя, да осъзная, че светлината в края на тунела не е приближаващия влак, на който бяха онези зли „Те“, идващи да ме смажат, а светлото бъдеще, когато този момент ще бъде отдавна в миналото. Знам, че саи ги пратил за да са до мен, зада не оставам никога вече сам, благодаря Ти, че ми прати тези два ангела, защото за мен те са такива, нищо, че изглеждат като обикновени хора. Благодаря Ти, че ги прати да ме спасят, че не ме забрави, както си мислех преди. Той и тя направиха за мен това, което на никой друг не му и мина през ума. Благодаря Ти дори и да не си Бог, а Дявола и да трябва да ти продам душата си, бих го направил, без да се замисля!!! Но ако един ден решиш, че не съм достоен да им бъда приятел, ако трябва да ми отнемеш двата ангела, истинските приятели, обещавам да не Ти се противя, да не губя вярата в Теб, защото вече ще знам – някъде там, някой друг ще има нужда от моите два ангела, ще се нуждае от спасение, точно както имах нужда аз. Не искам от мен, обаче, да ги забравя, да спра да ги търся навсякъде, защото това не бих могъл да направя.

Сега ще те помоля само за две неща! Първото е за мен – моля Те, нека тези двама приятели да са винаги щастливи, където и да са, но нека никога, ама никога да не разбират за това как се чувствах и в какво се бях превърнал само, за да отмъстя на всички „Тях“, които ми бяха причинили всичкото това страдание, за което ти разказах.

Второто нещо, за което Те моля, е свързано с тези хора, които ще се нуждаят от помощта на Твоите два пратеника, с тези, които ще приличат на мен и ще имат нужда от своите два ангела. Те помогнаха на мен и аз вече сам направих своя избор от трите типа хора – тези, които не прощават и забравят; тези, които прощават и забравят; и тези, които прощават, но не забравят. Без колебание избирам да съм от третия тип хора, за да си имам винаги едно на ум и да не позволя всичко това да се случи отново. Разбрах какво Си искал да осъзная. Но моля Те, не може ли на всички тези, които ще преминават по моя път, да им спестиш всички тези мъки, през които трябваше да премина и аз, да не допускаш да се превърнат в роби на злото и отмъщението, както бях аз. Направи ги по-силни от мен, дай им сили да се борят и обичат свободата на приятелството, далеч от злото и желанието за разплата.

И ето я и моята молитва към Теб:

„Вдъхни всекиму, о, боже, любов жива за свобода...” . АМИН.

Zapiski.info

Мотивацията – нужна ли ни е?

Траян Сарафов (София)

Терминът "мотивация" идва от латинската дума *мовете*, която означава "да се движиш". В настоящият контекст значи онези мисловни процеси които презентират работата "по желание".

Дори и понякога да си мислим, че може да надскочим всичко и въпреки големите инвестиции изразени във време и пари за организационни системи, не получаваме желаният ефект. Паричните възнаграждения нулират "ефекта на оценяването и уважението". Парите не са всичко, удоволствието е онова което извличаме от играта, от хората около нас, желанието за състезания и борбата. Това мотивира хората...

В какво се изразява мотивацията?

Мотивацията е личното

желание на човек да стигне до мястото което желае. Ако човек иска да бъде първи, да бъде най-отпред и да вижда успешните неща около себе си той обезателно трябва да е мотивиран. Учителката по математика дори каза - "Дори Господ да ми зададе някакъв въпрос, пак ще му намеря отговора". Не е нужно да цитирам сто неща изречени от велики личности, за да засиля значението на понятието "няма невъзможни неща". Не е нужно да имаш много неща, пари или всичко което желаеш, за да си мотивиран. Нужно е да знаеш, че само постоянната, високо-стандартната и премерена работа има някаква цена. Във времена в които и случайните хора стават мутри... няма как да се мотивираме ли? Не, не бих завършил така изречението. Във времена в които и случайните хора стават мутри... това си остава техен проблем, е по-удачен вариант. Въпросът

е до къде стига ползрението на даден човек, за да се мотивира.

Как пасват желанието, мотивацията и раздаването?

Много хора имат желание да направят това, това, това.... онова и т.н., но са ограничени във възможностите си и във времето. Аз вярвам, че имайки точна програма, нагласени неща и подреден живот всичко се съчетава... освен ако човек няма желанието. С желание всичко се постига. С желанието идва автоматично и мотивацията, която никога не угасва, стига да го има и желанието. Как става това? Ами... с две разходки в парка в слънчев ден, с успешно завършена седмица, с една прегръдка - трудно ли е? :)

Zapiski.info

Основи на MS-DOS (част 5)

Дани Кондова (Смолян)

продължава от брой 4...

Работа с директории (справочници) под MS DOS

Всеки диск, управляван от MS DOS има една главна директория, наречена основна. Тя съществува на всички дискове: създава се автоматично, при форматиране на диска. Знакът за нея е "\". Всички директории са поддиректории на основната.

Поддиректорията е работна област на диска. Във всяка може да се използват командите на DOS. Предимството е, че в тях може да се съхраняват файлове, раделени от останалите файлове на диска.

Винаги, когато се работи с някой диск, има една директория, наречена текуща.

1. C:\>DIR

Извежда информация за съдържанието на определена директория или поддиректория.

Вътрешна команда.

Общ вид:

DIR [устройство:]
[<име_на_файл>]
[.<разширение>] [/P] [/W]

Опции:

/P - показва съдържанието по страници;
/W - показва съдържанието върху целия екран, така че в 1 ред се побират 5 имена на файлове;

. <DIR> - текуща директория
.. <DIR> - родителска директория

2. C:\>CD

Извежда името на пътя на текущата директория.

CD = CHDIR

Името на пътя на една директория показва на кое устройство е тя и кои са родителските и директории, започвайки от основната. Чертата \ се използва за разделяне на директориите в

името на пътя.

Пример:

C:\>Work1\Work2\име_на_файл.разширение

C:\>CD

Work1 => C:\Work1>

Смяна на директорията.

**C:\>CD ** - задава основната директория

3. C:\>MD Work2

Създава директория. Името може да съдържа от 1 до 8 знака. Възможно е и 3 буквено разширение, отделено с точка.

Общ вид:

MD [устройство:]
[<път>]
MD = Make Directory

Поддиректориите се създават по два начина:

- **MD Work1\Work2**
- **MD Work1**
CD Work1
MD Work2

4. C:\>RD Work1

Изтрива директорията.

Общ вид:

RD [устройство:] [<път>]

5. C:\>CLS

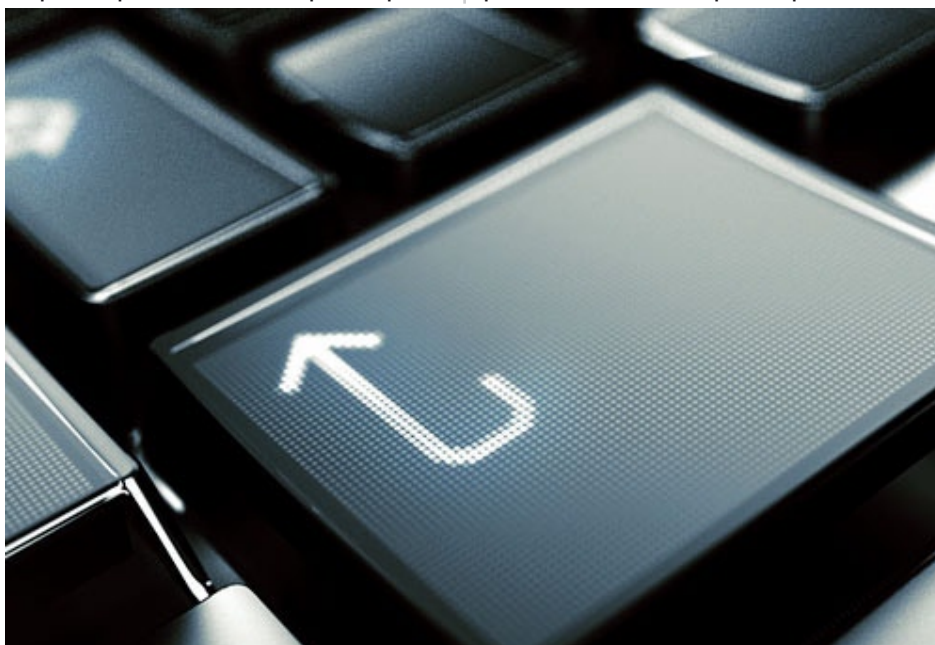
Изчиства екрана.

CLS = ClearScreen

F3 - извежда последната въведена команда.

очаквайте продължение...
"Работа с файлове под MS DOS"

Zapiski.info

Уроците на Еонве

Михаела Друмева (Варна)

Средната земя – най-съвършеното място. Кой не би искал поне за един миг да попадне там. Защо обаче? С какво толкова ни привлича онзи свят?

Много често хората мечтаят за един по-добър свят, свят, в който да бъдат свободни и независими, да не се съобразяват с обществото. Искат свят, в който индивидуалността на характера да не бива заличавана.

В действителността ние се съобразяваме непрекъснато с хората около нас. Внимаваме да не ги обидим и засегнем. Премълчаваме истината, защото тя ще бъде прекалено болезнена за събеседниците ни. Подби-

раме внимателно какво казваме, за да не засегнем техните чувства. Една такава грешка е способна да доведе до окончателно скъсване на връзката на приятелството.

Отношенията между господар и подчинен са много попреиначени. Шефът не се интересува и не се съобразява с личните интереси на подчинените си, не прави никакви компромиси, което в последствие се отразява на работата на неговите хора. Така той губи повече, отколкото печели. Дори когато идеите на новобранците са по-добри, от тези на по-висшестоящите, те биват пренебрегвани поради простата причина, че решението на

дилемата няма да е правилно, ако не е изказано от някой авторитет. За това как един човек става авторитет висшестоящите не се интересуват – за тях този процес няма значение.

Няма я връзката, на която се натъкваме в Еа. Там хората са се издигали, не по това кой с какво потекло е, макар и това да е имало значение, а по това колко кадърен е индивидът. В Средната земя е била важна личността на човека, докато тук личността се пренебрегва, бива смазвана и потъпквана.

Това, което според мен трябва да се промени е човешката личност. Младите хора не четат книги и по този начин те не разбират кое е най-важното

в живота. В следствие старият морал ще изчезне. Това е един от най-големите кошмари - свят изтъкан от лицемерие, прикрита злоба и лъжи.

Толкин е бил вдъхновен от Средновековието, но човешката личност е претърпяла прекалено голяма промяна от тогава, при това не към по-добро. Ценностите са се променили. Три думи могат да определят хората през Средновековието - чест, дълг и достойнство. Те са играли основна роля във формирането на тогавашния човешки характер. Тогава също е имало лъжи, измами и предателство, но е имало и хора, които са били против тях и са се борели. Но какво всъщност са честта, дългът и достойнството? На какво са били символ тези думи, че да правят хората щастливи и доволни от това което са.

Авторитетът на един човек се гради в резултат на неговите действия. Честта не оправдава глупавите постъпки, а да пристъпиш честта си означава точно това - да се постъпи глупаво като не се оправдае доверието на хората.

Дълг е да се поеме отговорност за действията, които прави даден индивид. Човек има дълг към себе си и най-вече към хората, които разчитат на него.

Достойнство е да се посрещат предизвикателствата с високо вдигната глава, човек да се държи винаги на положението, а не да бяга, когато нещата придобият неблагоприятен обрат. Не рядко се среща в старите книги изразът: "Той е бил достоен крал" Какво означава това? - Да управлява мъдро и справедливо, да уважава умните и да приема тяхното мнение, да мисли първо за народа си, а после за себе си - да, това е било да си достоен крал.

Ако имаше някаква възможност хората да осъзнаят, какво са загубили и да разберат колко важно е то, то тогава

определено светът щеше да е по-добро място за живеене. Някои хора са осъзнали абсурда в сегашния живот, но са прекалено слаби, за да се опълчат на останалите. Те забягат в свои измислени светове, където се чувстват на мястото си.

Ролевите игри например са точно това - бягство от действителността. Измислените герои са всъщност събеседниците и приятелите, които човек би искал да има. Най-често ролевите игри се играят в светове по изостанали от нашия, светове отговарящи на описанието на Средновековието. Те могат да се играят самостоятелно или в малка група от доверени приятели. Хората играят ролевите игри, защото светът, в който живеят не ги удовлетворява. Те изпитват нуждата да бъдат пълноценни за някого или в някаква кауза. Но достойни в нашия свят за тях няма. Хората ги предпочитат, защото там те сами са си господари, сами определят правилата на играта. В техните светове има зло, срещу което да се боят, но то е от другата страна. Играчите предпочитат да играят сами, а не в група. Причината е, че когато човек играе, чрез неговата игра и герои ние можем да се запознаем с неговия личен свят - в играта той разкрива душата си. Хората се страхуват да не ги наранят и затова се доверяват единствено на много близки приятели, предпочитат да развиват уменията си - начина си на мислене и характера, в светове, в които коварството и злобата са присъщи само на врага. Много често събитията разиграни в една игра са взаимствани от реалния свят или пък са продиктувани от скритите подсъзнателно желания на играча. Ако човекът води сравнително скучен начин на живот, то събитията в неговото въображение текат изключително динамично. Правейки едно крайно обобщение се сти-

га до извода, че ролевите игри са важна част от начина на живот на почти всички любители на фантастичната литература, защото чрез книгите ние разбираме какъв трябва да е светът и осъзнаваме, че в действителност той не оправдава нашите очаквания.

Какво обаче е нужно, за да направим нашия свят по-добър? С какво бихме могли да променим света, така че той да отговаря на нашите представи?

Според мен отговорът на този въпрос е пред нас - не трябва да се затваряме в себе си и да живеем само с героите на нашето въображение. Трябва да покажем на останалите, какви сме и по какъв начин ние гледаме на света. Да изкажеш мнението си и да защитиш позицията си. Не трябва да спестяваме истината на околните, защото рано или късно те ще разберат. Това е достатъчно като за начало. Толкова много неща са били загубени и още толкова умишлено забравени. Думи като човечност, смелост, отговорност и честност са чужди на много от хората. Бих искала това да се промени. Ако направим всички тези промени те ще променят коренно света ни и в частност нашата родина. Бихме се върнали назад във времето, но не по отношение на технологиите, а в хуманистичен аспект. Тогава светът щеше да е идеалното място за живот. Идеален свят не съществува извън нашето въображение, но чрез настъпилите промени, решенията няма да ни се струват толкова трудни и ще сме много по-спокойни относно съдбата, която ни очаква.

Zapiski.info

Разкази от американски писатели

Деница Георгиева (Димитровград)

Не всеки обича художествената литература, но всеки, който за миг усети красотата ѝ, остава нейн пленник за цял живот. Водена от любовта и интереса си към нея, ще се опитам да ви представя книги, които надявам се да провокират мисълта ви или просто да ви доставят удоволствие. Някой литературен критик би се разсмял от сърце на амбициозната ми цел и с право. Аз не съм литературен критик. Аз съм едно седемнадесетгодишно момиче, което ще се опита да ви разкаже за книгите, променили погледа му върху света, развили въображението му. Вие може да не сте съгласни с коментарите ми, но ако между тях откриете някоя непочетена книга и успея да ви провокирам да я прочетете, ще съм щастлива. Аз също ще чета много през този период, за да ви представям различни

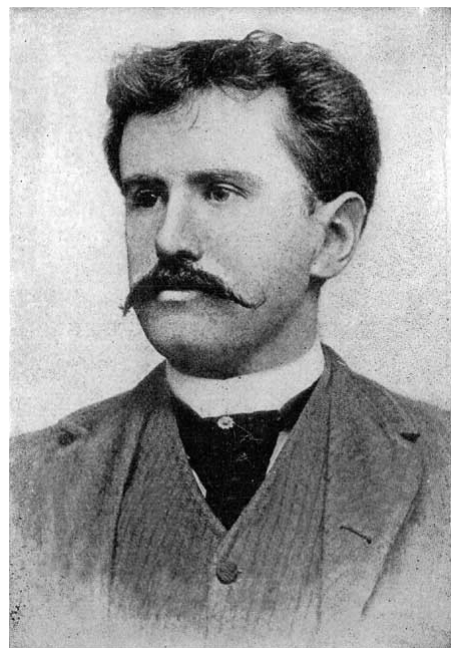
жанрове, за да се забавляваме и разширим кръгозора си заедно.

С оглед на приближаването на края на срока и предполагаемото трудно приспособяване към ритъма на училищния живот след зимната ваканция, избрах да ви представя по-кратък повествователен жанр – разказа и трима негови големи не само американски, но и световни майстори. Приятно четене.

Разказите на О'Хенри

Разказите на О'Хенри са се превърнали в символ на коктейла от сладкия сок на смеха и няколко капки от ненатрапчивата горчивина на тъгата. Първоначално няма да усетите тъжния привкус, а ще се наслаждавате на неспирация хумор, който блика от историите му. Налице са оръжията на смешното – пародия, ирония, сарказъм. Но в края на всеки разказ, по лицето ви ще си пробива път замислената усмивка, защото сюжетите на О'Хенри отразяват реалистичната картина на САЩ от началото на XX век. Героите му произхождат от различни социални среди, толкова пъстри, колкото и живота на О'Хенри. Писателят се е докоснал до реалността от различни ъгли, работил е в дрогерия, след това като чертожник, карикатурист, банков касиер, вестникар, дори е лежал в затвора. Героите му могат да бъдат както жители на големия град Ню Йорк, така и на дивия Запад. Продавачи, художници, мошеници, милионери са само част от образите, които може да срещнете, разхождайки се по улицата на действителността, умело пресъздадена в разказите му, подправена с

острия му език, тънко чувство за хумор и дълбока хуманност. Затрогващ, запомнящ се и популярен е разказът му "Даровете на вълхвите", от сборника с разкази "Четири милиона" (1906г.). Историята за бедното момиче, което отрязва дългите си коси, за да купи верижка за часовник за своя любим като

подарък за Коледа и любимият, който продава часовника си, за да купи комплект от гребени за дългата и коса, трогва читателя, напомня му за истинския дух и значение на празника, и поразява с небаналния си подход при разказа.

Най-характерната, обичайна и впечатляваща черта на разказите на американския писател е неочакваният им край. Като пример бих посочила разказа "Вълшебният профил" от сборника с разкази "Пътищата на съдбата" (1909г.). Той проследява преобразяването на една стара скъперница. Поражена от красотата на машинописката в хотела, богаташката започва изненадващо да пилее

пари за любимката си, докато в края на разказа се установи, че профилът на момичето, работещо в хотела, невероятно много прилича на "главата, изобразена върху сребърния долар".

Това са разказите на О'Хенри – комични, тъжни, остри, социални, реалистични, една прекрасна смес от съставките на живота, сладко-кисел коктейл, който освен да ви ободри, ще ви накара и да се замислите.

"Девет разказа" – Джеръм Селинджър

Джеръм Селинджър дължи известността си най-много на романа "Спасителят в ръжта", превърнал се в емблема на свободата, бунта, младостта, истинската духовна чистота. В "Девет разказа" ще забележите отново стремежа на Селинджър към оригиналност и бягство от клишетата. Дори и заглавията на разказите му звучат странно и интригуващо: "Идеален ден за лов на рибка – бананка", "Мече – буболече". Писателят няма да ви въведе в царството на животните, а ще ви отведе в света на тъгата, на загубения ориентир в живота. Не бих казала, че разказите му се четат лесно. Но веднъж прочетени, те няма да престанат да ви гдетличкат и да се разхождат, дори и нежелани в съзнанието ви. Ако смятате да откриете в тях философски размисли, дълбоко се лъжете. Селинджър няма да си позволи да ви ги представи наготово. Той просто ще ви разкаже една история, ще ви въведе в нея, понякога дори направо без излишни коментари, ще я завърши неочаквано, без край и ще остави на въображението и съзнанието ви сами да я довършат, да извлекат от нея посланията. Постепенно "Идеален ден за лов на рибка – бананка" няма да бъде само разказ за самоубийство, а разказ за смисъла на живота, "Мече – буболече" няма да бъде

разказ за изнервена майка, а за ужасното страдание на една жена загубила любимия си по време на войната, а "На Есме – с обич и омерзение", няма да бъде разказ за едно симпатично, умно и странно момиченце, а за пречистващата сила на детската душа, единствена способна да намали ужаса на войната.

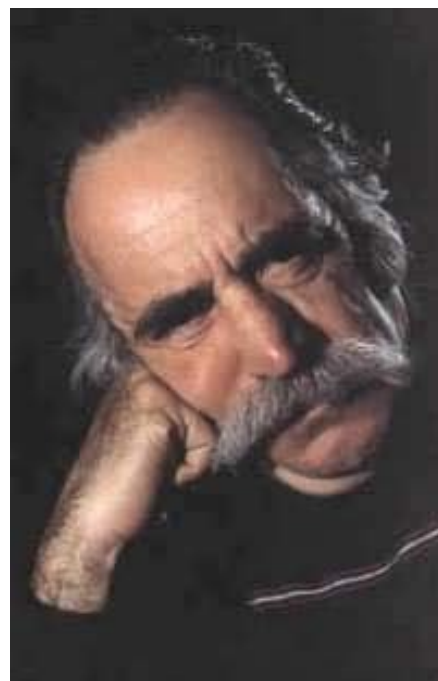

Днес Селинджър води усамотен живот, далеч от камерите и светската шумотевица, ако пише, твори само за себе си. По този начин образът му се слива с този на героите му, сякаш за да утвърди непукизма му, оригиналността, дързостта, с която си позволява да рисува един тъжен, объркан, но свободен свят.

"Нещо като нож, нещо като цвете, изобщо като нищо на света"

Уилям Сароян

Уилям Сароян е американски автор от арменски произход, изключително известен по времето на Голямата депресия в САЩ, носител на наградата "Пулицър" за пиеса. Той е поредното доказателство, че за истинския писател не са от значение дипломите, курсовете по литература. Трябва му само капчица талант и голяма доза

упоритост, борбеност. Напуснал училище на петнадесетгодишна възраст, Сароян продължава да се самообразова, да чете много и да пише. И създава един прекрасен свят, излъчващ едновременно оптимизъм, вяра в живота и лека насмешка, но носещ успокоение. Героите му са много различни – поети, писатели, келнери, пияници, деца, но всички те ви подаряват прекрасното чувство за красотата около нас, дължаща се именно на многообразието. Той е един от малкото автори, чиито произведения отказвам да преразказвам, просто защото бих унищожила магията им. Сароян не натрапва понятията любов, щастие, тъга в разказите си. Представя ги с обикновени случки, но така че накрая може наистина да ги почувстваш. А заглавието на сборника е може би най-точното определение за любовта...

Очаквайте още интересни книги и в нашия следващ брой...

Zapiski.info

Ученически и учителски бисери (част 5)

Тони Тонева (София)

"- Някой път и да духаш, и да не духаш не става!"

"- Да се възроди Атила и да ви поведе нанякъде!"

"- Пак ли пиеш боза, бе Павеле? То ти си абониран за боза!"

"Топли закуски за малолетни"

"Вие, съвсем го ударихте през просото!"

"Брокерите да млъкнат! Разбрахме кой и как ще го купи и препродаде!"

"Не оставяйте утрешната работа за днес."

"Не съм ви майка....за щастие."

"Чертаем си равнобедрен триъгълник,но не знаем, че е такъв."

"Целта на този текст е да сложите нещо ново в мозъчните си чекръци."

"Коста ще ти се изправи някой ден, момченце! И то без гел!"

"Крайно време е да откриеш членоразделната реч."

"Май имаш сърбежи по гърба, а?"

"Дано ти пораснат крилца на ангелче, че да те пусна по скоро от втория етаж..."

"Ти може и да не си добре, но аз съм 2 пъти по-зле от теб."

"Така занчи, а? Пари за "Shautа" имаш, а за учебник по химия – не?"

"Obejktlose е небрано лозе"

- Господине,да трия ли дъската?

- До дъно!

"Ако не изкарате петици ще ви пиша двойки!"

"Без да подценявам изкуството ти да превеждаш, дотука нищо не направи!"

"Ще ви оправям по един на чин!"

"По една майка на вечер!"

"Ей ся, ща гепя и ще ти пиша двойката!"

"За твоє мързеливо сведение..."

"К'во се въртиш като разпасан крачол?"

"Ако не можеш да рисуваш,недей да свириш!"

"Ако нямаш учебник, другият път ще ти пиша двойката в учебника."

"Вие много се пипахте тоя час..."

"Я да взема аз да си направя теста за лудост от министерството..."

"Чувате се чак до учителската стая...вече към тоалетните заглъхвате."

"Викторе, какво си пипаш там?"

"А, спокойно завинтих си го!"

"Иди до кенефа да се провериш!"

"Пазариш се като обран цига-

нин."

"Вие само се кенефите."

"Издоявате протфейла на родителското тяло"

"Видимо не се вижда"

"Те "б" клас знаят,но не знам дали го знаят"

"По-силно говориш когато говориш тихо"

"Ами сега госпожата ви кара да свършвате"

"Сега ще ви дам от онези думи, които се пишат..."

"К'во е т'ва бе? Т'ва не е натрий! Един Господ знае какво е!"

"Ще го изтрия само за малко.."

"Ще те изпитам,защото миналата година ти писах б и ти трябва да си знаеш"

Ученик: Урината се събира в 12 легенчета.

Г-жата по биология: Абе,как в 12, бе?! Вие групови работи ли вършите?

"Днес, ако някой наруши догмите на църквата - голям праз!"

"По твоите думи излиза,че тия органи са няк'ви реотани?"

"Всички ли отсъстват?"

Госпожата: "Вуду магии, заклинания и рецепти на Иван Звездев."

Zapiski.info

На дядо ми

Един ден... и целият свят рухна
 Един ден... и твоето дишане утихна
 Спасение от болката бе това
 Но спасение само за теб!

Растението в саксията увяхна
 Нямахме кой да го полее
 Розата във вазата - и тя умря,
 Когато някой с лека ръка
 Вазата бутна и водата разля

Аз можех да ида и купя
 Друга роза, по-прекрасна дори
 Ала теб не можех да върна!
 В спомените ми само живееш ти
 И винаги там ще останеш

Утре от спомените си ще те извикам
 И ти ще бъдеш пак пред мен
 За да ми дадеш онова,
 Което никой друг не можа

Силвия Балканджийска (София)

Изпрати своето лично творчество (стихове, разкази, приказки, истории, есета, съчинения, ...) на е-мейл editor@zapiski.info и ще го видиш тук!

Аз простих!

О, ти ли беше в мрака там?
 Пристъпваш тихо и на пръсти
 За да не ме събудиш ли навярно?
 Или защото гузна съвест тебе мъчи?

Знаеш ли, сънувах аз кошмар,
 Но тебе аз във него не видях
 Наместо тебе беше някой друг
 Друг, когото аз не разпознах

Защо те нямаше, кажи,
 Когато аз така нуждаех се от теб?
 Защо избяга? От страх ли
 Наруши ти бащиния си обет?

Или пък недостойна бях
 За твоето благоговение?
 Отговори, защо ме изостави
 Да потъна във забвение?

О, не, не, отговори аз не искам!
 Моето сърце омраза не таи
 То е чисто като росна капка
 Изпарила се под слънчеви лъчи.

Живея аз за тебе още
 И още те обичам, знай!
 И слънцето за теб ще свети
 Макар и мойта болка невидял!

Аз простих!

Силвия Балканджийска (София)**Разбито сърце и стремежа към по-добро**

George Bernard Shaw някога е написал: "Има две трагедии в живота: едната е да загубиш копнежа на сърцето си, а другата е да си го върнеш". Очевидно, сърцето на Шоу е разбито само веднъж или два пъти. Шоу е бил страхливец. Защо ли? Трагедиите просто се случват. Какво да направим? Да се откажем от всичко ли? Не! Осъзнах, че когато сърцето ти е разбито трябва да се бориш, за да си сигурен, че още си жив. Защото именно болката която изпитваш е живота. Страхът, объркването са, за да ти напомнят, че там някъде има нещо по-добро. И си струва да се бориш него. Когато имаш отпавна точка в живота си, ти вървиш към нея и оставяш път зад себе си. Точно този път е стремежът ни към по-добро. От една страна тази година имах почти всичко, за което съм мечтал, но от друга осъзнах, че съм загубил повече. Шоу е бил прав: когато се опитваме да уловим нещата за които мечтаем, нещата които мислим, че ще направят животите ни по добри - пари, известност, слава - ние избягваме това, което наистина има значение. Това са простите неща като: приятелство,

семейство, любов. Нещата които най-вероятно вече имаме и не зачитаме. Човекът има лошия навик да търси 11-тата карта сред 10те, по простата причина, че другите не са му интересни или вече са му омръзнали. Жалко е, че осъзнаваме какво губим, едва след като го загубим. Мистър Шоу смята, че да изпълниш копнежа на сърцето си е трагедия. Аз мисля, че той греши. Имам предвид, че Шоу никога не е целувал гаджето ти(момчето/момичето), което ти е влязло под кожата.

Да, да загубиш копнежа на сърцето си е трагично. Но да си възвърнеш този копнеж е всичко, за което можеш да мечтаеш. Тази година си мечтаех за любов. Да се превърна в някой друг и да събудя сърце, което достатъчно време се е бояло да чувства. Желанието ми бе наполовина изпълнено. И ще продължа да се боря, докато не стане цяло.

Радослав Радоев (София)

Разказ

Виждам как я гледаш. Колко прехласнато, с благоговение. Не можеш да се отърсиш дори за миг от мислите за нея... а и да можеше, не би го направил. Взираш се в погледа ѝ. Поглеждаш в душата ѝ. Отваряш чекмеджето с надпис "Сърце" и там виждаш навсякъде написано твоето име. Поглеждаш в най-малкото и затънтено джобче, скрито от поглед, сякаш предвидено да пази редки съкровища и тайни, и там съзираш своя снимка. И се чувстваш щастлив. Отнякъде до ушите ти достига музика, чувстваш как душата ти иска да напусне тялото, за да се рее в облаците. И наум си казваш "Ето, аз разтопих сърцето ѝ!"

Колко дълбоко се лъжеш! "...Мое тъжно ледено момиче..."

Тя не може да бъде разтопена. Представи си ледена скулптура - красива, неземно красива такава, каквато е. Но увиеш ли я в одеала, тя ще се разтопи... и от нея няма да остане нищо. Не можеш да обвиеш сърцето на леденото момиче... Така би я обрекъл на смърт. Тя съществува и си е самодостатъчна. Ако се опиташ да я докоснеш дори, твоята топлина ще разтопи една малка частица от нея... и тази частица ще изчезне. Малко по малко ще я погубиш. А един ден, когато си разтопил всичко в нея, ще видиш, че от ледената красота, в която се влюби, няма и следа. И ще я напуснеш... А тя вече няма да съществува.

Не можеш да разтопиш леденото момиче. Тя няма да те допусне толкова близо до себе си. Но това не значи, че не може да обича...

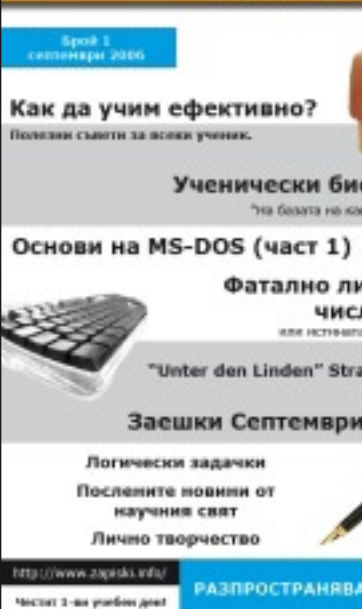
Да, тази нейна обаятелна любов... Дори не усещаш, че тръгваш след нея, където и да отиде. Но ти я следваш... неотменно, неотлъчно. И рано или късно ставаш като нея. Вледеняваш се и се превръщаш в нейното ледено момче. Вече можеш да я докоснеш без страх, че ще я разтопиш. Но ти си от лед... Виждаш всичко през ледени очи. И вече всички възприятия са изменени...

Можеш ли да го понесеш? Да носиш сърцето от лед? Да виждаш студената му красота всеки ден, но и да усещаш леда вътре в себе си?

Замисли се... Защото връщане назад няма. Ако един път се вледениш, повече не можеш да се разтопиш.

И ако нямаш силата, по добре се обърни. Обърни се и се върни, докато все още можеш... Върни се там, откъдето си дошъл...

Силвия Балканджийска (София)

Има едно списание, което ...
се заслужава зетото...

списание "zapiski.info"

<http://spisanie.zapiski.info>

8		6	5					1
	4				7			3
		1						2
			8	9				
1	8						2	6
			6	3				
4						9		
9			7				3	
2					8	6		5

Вицове

- Иванчо, защо не идва вчера на училище?
- Семейството ни се увеличи с един човек, госпожо.
- Братче или сестриче си имаш?
- Татенце! Мама се омъжи за пети път.
* * *
- Чу ли? Пешо е в болница.
- Как ще е в болница? Вчера го видях. Сваляше една блондинка.
- Да, обаче и жена му го е видяла също.
* * *
- Ако още веднъж ви заваря с жена ми, можете да я задържите!
* * *
- В едно заведение две момчета зяпат две момичета.
- Да отидем да се запознаем с тях? - предлага единия
- Аха, но малко по-късно. Нека първо си платят сметката...
* * *
- Две жени си говорят:
- За първи път от двадесет години да се зарадвам да видя мъжа си.
- По какъв повод?
- Извикаха ме да го разпозная...
* * *
- България все пак става цивилизована държава.
- Защо мислиш така?
- Днес намерих в пощата си спам на български.

Судоку

Попълнете квадратчетата, така че всеки хоризонтал, вертикал и 3x3 квадрат да съдържа цифрите от 1 до 9 (без да се повтарят).

Това судоку е оценено като **трудно**.

Отговорите можете да очаквате в следващия брой.

Отговори от миналия брой:

2	9	7	8	3	1	4	6	5
1	5	4	2	6	7	3	9	8
3	6	8	9	4	5	1	7	2
4	2	6	5	9	3	7	8	1
7	8	3	1	2	4	6	5	9
5	1	9	7	8	6	2	4	3
6	4	1	3	5	9	8	2	7
9	7	2	6	1	8	5	3	4
8	3	5	4	7	2	9	1	6

Майка пита дъщеря си:

- Защо плачеш? Да не би Иван да ти изневерява?
- Да беше само Иван!
* * *
- Какво би искала да четеш на необитаем остров?
- Татуировката на гърба на моряк.

Zapiski.info

**Вече можете да четете любимото
си списание и директно по
Интернет!**

<http://spisanie.zapiski.info>

zapiski.info

Екип

Главен редактор: Мартин Царев, ученик - ГПЧЕ Смолян (editor@zapiski.info)

Редактори:

Дани Кондова, учител - ГПЧЕ Смолян (danikondova@gmail.com)
Петър Славчев, ученик - ГПЧЕ Смолян (peter.slavchev@gmail.com)
Таня Николова, ученичка - ЕГ Димитровград (liverpoolche@abv.bg)
Рени Григорова, учител - ПГИМ Кюстендил (renixektor@abv.bg)

Материали за списанието бяха предоставени и от:

Деница Георгиева, ученичка - ЕГ Димитровград (denitsa.den@gmail.com)
Траян Сарафов, ученик - 35 СОУ, София (t.s@abv.bg)
Михаела Друмева, ученичка - МГ Варна (mmdrumeva@gmail.com)
Тони Тонева, ученичка - 31 СУЧЕМ, София (sussana@abv.bg)
Радослав Радоев, ученик - НМУ "Любомир Пипков" (rado_mc@mail.bg)
Силвия Балканджийска, ученичка - 31 СУЧЕМ, София

За реклама в списанието: ads@zapiski.info

Списанието приема всякакви ученически и учителски образователни и занимателни материали. Изпращайте материалите, заедно с трите си имена на адрес:
editor@zapiski.info

www.zapiski.info